

Ekologické zemědělství

.

Ing. Hana Řehořková

ZÁKLADNÍ POJMY

► Bioproduktem je

- jakákoliv surovina rostlinného nebo živočišného původu pocházející z ekofarmy, na kterou je vystaven platný certifikát.
- Jako bioprodukt lze certifikovat nejenom suroviny pro výrobu biopotravín, ale také zástavová zvířata, chovná zvířata nebo nezpracované suroviny pro nepotravinářské využití.

► Ostatním bioproduktem je

- krmivo, osivo a vegetativní rozmnožovací materiál, na který je vystaven platný certifikát.

- **Ekologickým podnikatelem** je ekologický zemědělec.

- **Osobou podnikající v ekologickém zemědělství**

- ekologický zemědělec,
- výrobce biopotravin,
- osoba uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu,
- výrobce nebo dodavatel biokrmiv a výrobce nebo dodavatel ekologického rozmnožovacího materiálu,
- ekologický chovatel ryb,
- ekologický pěstitel hub,
- ekologický sběrač volně rostoucích rostlin,
- ekologický chovatel včel.

- **Osobou uvádějící biopotravinu nebo bioprodukty do oběhu je**

- obchodník s biopotravinami nebo bioprodukty,
- dovozce a vývozce biopotravin a bio produktů z/do třetích zemí.

- **Ekologický chovatel včel**

- může, ale nemusí být ekologickým zemědělcem,
- nemusí mít ekofarmu
- Je to šance pro včelaře, kteří chovají včely na území vyhovujícím nařízení Komise (ES) č. 889/2008, v platném znění (např. velkých ekofarem nebo na území CHKO, Národních parků apod)

- **Ekofarma je samostatná, uzavřená hospodářská jednotka.**

- Zemědělský podnikatel

- nemusí provozovat ekologické zemědělství na všech pozemcích, které vlastní nebo užívá.
    - Musí však pro ekofarmu vyčlenit a jednoznačně určit základní výrobní prostředky; od konvenčních pozemků a budov tak musí být jednoznačně odděleny pozemky, hospodářské budovy, hospodářská zvířata, které slouží k ekologickému zemědělství.
    - Průkazné musí být také účetnictví, musí být odlišitelné od konvenčního.
    - Cílem jednoznačného vymezení ekofarmy je průkazné oddělení ekologického hospodaření od konvenční zemědělské činnosti.
    - Dále je cílem jasná identifikace činnosti ekologického zemědělce v krajině při produkci bioproduktů, a to především z hlediska kontroly dodržování podmínek zákona a nařízení o ekologické produkci z hlediska důvěry spotřebitelů v ekologické zemědělství.
    - **HLAVNÍ ZÁSADA** - NIKDY NELZE CHOvat STEJNÉ DRUHY ZVÍŘAT A STEJNÉ DRUHY PLODIN V KONVENCI A V EKOLOGII!!!
    - **DŮVĚRA SPOTŘEBITELE JE VŽDY VYŠŠÍ V ZEMĚDĚLSKOU FARMU, PROVOZUJÍCÍ POUZE BIO-PRODUKCI!!!**

LEGISLATIVA

- ▶ **Zákon č. 242/2002 Sb., o ekologickém zemědělství** a o změně zákona č. 368/1992 sb. O správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
  - ▶ Předmět úpravy
    - ▶ Týká se oblastí, které nejsou upraveny evropskými právními předpisy pro EZ a EU je ponechává na národní úpravě jednotlivých členských zemí
    - ▶ Způsob registrace osob podnikajících v EZ
    - ▶ Změny týkající se pozemků na ekofarmě a ekofarmy
    - ▶ Zrušení a zánik registrace
    - ▶ Výjimky z pravidel EZ
    - ▶ Omezení působení škodlivých vlivů na ekologicky obhospodařované pozemky
    - ▶ Chov králíků
    - ▶ Kontrolní systém –pověření pověřit právnickou osobu k provádění kontrolního systému
    - ▶ Správní delikty a přestupky

LEGISLATIVA

- ▶ **Vyhláška č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o EZ**
  - ▶ Která zvířata lze v EZ chovat
    - ▶ Skot, koně, prasata, ovce, kozy, králíky, drůbež, ryby a středoevropské ekotypy včely medonosné
  - ▶ Vzor žádosti o registraci
  - ▶ Doplnující podmínky k chovu králíků

LEGISLATIVA

- **Nařízení Rady (ES) 834/2007 o ekologické produkce a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91**
  - Cíle a zásady ekologické produkce
  - Pravidla produkce
    - Zákaz používání GMO a ionizujícího záření
    - Pravidla zemědělské produkce, rostlinné produkce, ivočišné produkce
    - Produkty a látky používané v zemědělství a kritéria pro jejich schválení
    - Přechnodné období
    - Produkce zpracovaného krmiva a produkce zpracovaných potravin
    - Kritéria použití některých produktů a látek při zpracování
  - Označování
    - Povinné údaje při označování, logo ekologické produkce
  - Kontrolní systém
  - Obchod se třetími zeměmi

LEGISLATIVA

- ▶ **Nařízení Komise (ES) 889/2008**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů
  - ▶ **Rostlinná produkce**
    - ▶ Hospodaření s půdou a hnojení
    - ▶ Zákaz hydroponické produkce
    - ▶ Ochrana před škůdci, chorobami a plevele
    - ▶ Zvláštní pravidla produkce hub

LEGISLATIVA

► Živočišná produkce

- Původ zvířat – z EZ, mimo EZ
- Ustájení zvířat a chovatelské postupy
  - Ustájení savců, drůbeže
  - Umístění ve včelařství
  - Přístup na otevřená prostranství
  - Intenzita chova
  - Zákaz živočišné produkce bez zemědělské půdy
  - Podmínky současné produkce ekologicky chovaných hosp. zvířat a hospodářských zvířat mimo EZ
  - Zacházení se zvířaty
  - Krmiva – vlastní x cizí, kvalita, krmiva z PO
  - Použití určitých produktů a látek v krmivech – dle příloh Nařízení
- Prevence nález a veterinární péče
  - Zákaz používání prevence formou chemicky syntetizovaných alopatických veterinárních léčiv
  - Pravidla veterinární péče
  - Zvláštní pravidla pro prevenci nález a veterinární péči ve včelařství

LEGISLATIVA

► Zpracované produkty

- Použití některých produktů a látek při zpracování potravin
  - Dle příloh nařízení Rady – jsou vždy popsány konkrétní látky s konkrétním určením (nelze tuto látku použít na jiný způsob, než je určeno)
- Používání některých složek zemědělského původu nezískaných z EZ při zpracování potravin
  - Dle příloh nařízení Rady (žaludy, kola ořechy, angrešt, maracuja, sušené maliny a sušený červený rybíz, pepřovec, semena křenu...dále chemicky neupravené – kakao, kokos, oliva, slunečnice, želatina, střeva)
- Povolení složek potravin zemědělského původu nezískaných z ekologického zemědělství členským státem
  - Čl. státy mohou povolit – pokud není určitá složka dostupná – avšak velmi administrativně náročné a členská země se musí zpovídat evropskému společenství

LEGISLATIVA

- ▶ **Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008** , kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí
  - ▶ Dovoz vyhovujících produktů
    - ▶ Seznam uznaných kontrolních orgánů pro účely shody
    - ▶ Osvědčení požadovaná pro dovoz vyhovujících produktů
  - ▶ Dovoz produktů poskytujících rovnocenné záruky
    - ▶ Seznam uznaných třetích zemí
    - ▶ Seznam uznaných kontrolních subjektů a kontrolních orgánů pro účely rovnocennosti
  - ▶ Uvádění produktů dovážených v souladu s článkem 33 nařízení (ES) č. 834/2007 do volného oběhu
    - ▶ Potvrzení o kontrole
    - ▶ Zvláštní celní režimy
    - ▶ Nevyhovující produkty

CHCI SE STÁT EKOLOGICKÝM ZEMĚDĚLCEM

- ▶ Český zákon ukládá za povinnost osobám, které chtějí podnikat v EZ se registrovat u Ministerstva zemědělství ČR (MZe).
  - ▶ Požádat jednu z kontrolních organizací o vstupní kontrolu (žádost o zařazení do EZ, smlouva o certifikaci EZ)
  - ▶ Po provedené vstupní kontrole podnikatel podá žádost o registraci na MZe, ke které přiloží osvědčení o zápisu do evidence zemědělského podnikatele. Vyhodnocení vstupní inspekce zasílá na MZe kontrolní organizace. Žádost o registraci nepodléhá správnímu poplatku.
  - ▶ K datu doručení žádosti o registraci MZe Vám začíná běžet přechodné období. K tomuto datu provede kontrolní organizace odsouhlasení přihlašovaných půdních bloků (audit) evidovaných v LPIS, které je nezbytné pro možnost získání dotací MZe.

JAK SE PŘIPRAVIT NA VSTUPNÍ KONTROLU

- **Osvědčení** o zápisu do evidence zemědělského
- **Výměry pozemků** - půdních bloků – vlastní LPIS nebo uzavřenou smlouvu o pronájmu pozemku, který není zapsán v LPIS nebo vlastní výpis z katastru nemovitostí na pozemek, který nemá nikdo v nájmu, není v LPIS. **Bez zemědělského pozemku v den kontroly se může registrovat pouze ekologický chovatel včel**
- **Mapu** s vyznačením pozemků (honů, produkčních - půdních bloků, hospodářských budov)
- **Evidenci zvířat** = čísla hospodářství, evidenční karty zvířat (stačí centrální evidence)
- **Receptury** = složení používaných lizů, premixů, krmných směsí (pro zvířata v EZ)
- **Popis podniku** – farmy včetně **vlastního kontrolního systému a opatření při zjištěných neshodách**
- **Chovatelé včel:**
  - Zejména údaje o registraci, počtech a umístění včelstev na mapě

POPIS PODNIKU

- ▶ Základní identifikační údaje
  - ▶ Podnikatel, adresa ekofarmy, IČ,
- ▶ Datum zahájení přechodného období
- ▶ Ekofarma je zaměřena
  - ▶ Rostlinná výroba - TTP, ostatní plodiny na orné půdě, produkce sadů, zeleniny, vinic
  - ▶ Živočišná výroba – chov skotu BTPM, chov mléčného skotu, chov ovcí, koz, koní, prasat, drůbeže, králíků, ryb
- ▶ Hlavními produkty jsou
  - ▶ RV – obiloviny, olejnin, luskoviny, technické plodiny, okopaniny, zelenina, ovoce, seno, senáž, siláž
  - ▶ ŽV – jatečná zvířata, chovná zvířata, zástavová zvířata – v členění skot, ovce, kozy, prasata, drůbež, králíci, ryby, koně
- ▶ Farma je složena z těchto středisek – pokud jsou

POPIS PODNIKU – POKRAČOVÁNÍ

- ▶ Celkem na farmě pracuje
  - ▶ Kdo – podnikatel, rodinní příslušníci, zaměstnanci, brigádníci apod.)
- ▶ Celková výměra EZ pozemků
  - ▶ Dle aktuálního výpisu LPIS
- ▶ Jsou – nejsou na farmě využívány plochy mimo LPIS
  - ▶ Rybníky, ostatní vodní plochy, výběhy, zimoviště, přírodní úkryty, vyčleněné plochy pro sklady krmiv atd
- ▶ Na farmě je – není provozována konvenční jednotka
  - ▶ Tato jednotka je jasně oddělena od BIO výroby včetně skladovacích prostor
  - ▶ Tato jednotka produkuje:
- ▶ Na farmě je – není provozován zájmový chov nebo hobby chov
  - ▶ Nesmí být předmětem podnikání – pouze pro vlastní potřebu
  - ▶ Tento chov je jasně oddělen od BIO výroby (skladování konvenčních krmiv, ustájení)

POPIS PODNIKU - POKRAČOVÁNÍ

- ▶ Na farmě probíhá – neprobíhá zpracování vlastní produkce
  - ▶ Pokud ano – je realizována jako BIO nebo KONVENČNÍ?
- ▶ Na stejném č.p. (dvoře) podniká – nepodniká také jiný podnikatel v zemědělství
  - ▶ Pokud ano – je EZ nebo KONVENČNÍ?
- ▶ Omezení působení škodlivých vlivů na ekologicky obhospodařované pozemky
  - ▶ Pokud na pozemky v EZ přímo navazují pozemky s konvenční kulturou - byli minimálně uživatelé těchto KONV. Pozemků upozornění (písemně) na nutnost zdržet se zásahů do půdy a k plodinám tak, aby nedošlo k újmě pozemků užívaných v EZ
  - ▶ Popis dalších způsobů omezení škodlivých vlivů (mez, odorek, cesta, pruh TTP...)

POPIS PODNIKU - POKRAČOVÁNÍ

- ▶ JSOU – NEJSOU užívány přípravky na ochranu rostlin
  - ▶ Pouze přípravky, povolené pro EZ
- ▶ JSOU – NEJSOU užívána vlastní statková hnojiva
  - ▶ Je upřednostňováno
- ▶ JSOU – NEJSOU nakupována a užívána cizí statková hnojiva (BIO-KONV)
  - ▶ Pokud KONV – pak nesmí být z velkochovů
- ▶ JSOU – NEJSOU nakupována a užívána jiná hnojiva (např. digestát, vápnění)
  - ▶ odůvodnění
- ▶ Používaná osiva a sadba
  - ▶ Ekologická – ANO – NE
  - ▶ Farmářská - ANO – NE
  - ▶ S užitím výjimky - ANO - NE

POPIS PODNIKU - POKRAČOVÁNÍ

- ▶ Je prováděna přirozená plemenitba – ANO-NE
  - ▶ Inseminace – ANO-NE
- ▶ Plemeníci
  - ▶ Vlastní
  - ▶ Půjčení – z BIO – z KONV
  - ▶ Půjčení – do BIO – do KONV
- ▶ Smluvní výpas
  - ▶ BIO zvířata - KONV zvířata (max. 90 dnů)
- ▶ Léčení zvířat
  - ▶ Jsou – nejsou při léčbě izolována
- ▶ Používání minerálních přísad či lizů
  - ▶ Je sledována, zda jsou v souladu se zásadami EZ?

POPIS PODNIKU - POKRAČOVÁNÍ

- ▶ Pokud jsou paseni koně
  - ▶ Mají vybudovaný přístřešek?
- ▶ Na pastvinách jsou – nejsou zvířata přikrmována
- ▶ Vodní drůbež má – nemá přístup k vodě
- ▶ Napájení na pastvinách
  - ▶ Způsob (cisterna, rozvod z řádu, čerpání z potoku, zpevněná část potoku s povolením, vlastní zdroj, rybník, prameny)
- ▶ Zimování zvířat
  - ▶ Bez ustájení a bez přístřešku - bez ustájení s přístřeškem
  - ▶ Ve stájích nebo v zemědělských objektech – s nebo bez výběhu
  - ▶ Napájení je zajištěno jak
- ▶ Výběhy zvířat
  - ▶ Na pevných plochách
  - ▶ Na pastvinách
  - ▶ Na ostatních plochách
- ▶ Podestýlka
  - ▶ Sláma, seno, piliny, hobliny, jiné
  - ▶ Ošetření podestýlky přípravkem:.....

POPIS PODNIKU POKRAČOVÁNÍ

- JE – NENÍ užívána nakupovaná podestýlka
  - Pokud nakupovaná – není z velkochovů?
- Vyhrnování podestýlky
  - Kam
  - Uložení statkových hnojiv
- Čištění a desinfekce budov, stájí a skladů
  - Je – není prováděno vlastními silami dodavatelsky
  - Použité desinfekční přípravky – jsou v souladu s legislativou
  - Vlastní a nakupovaná krmiva jsou skladována
    - Kde
    - Způsob identifikace jednotlivých krmiv (EZ, PO, KO)

POPIS PODNIKU - POKRAČOVÁNÍ

- ▶ JE – NENÍ užívána výjimka k úpravě zvířat
  - ▶ Kupírování ocásků, pak
    - ▶ Jak je kupírování prováděno
    - ▶ Kým je zákrok prováděn
    - ▶ K anestezii je využíváno
  - ▶ Odrohování telat
    - ▶ Jak je odrohování prováděno
    - ▶ Kým je zákrok prováděn
    - ▶ Školení obsluhy provedl
    - ▶ K anestezii je využíváno
  - ▶ Odrohování dospělých zvířat (výjimky na tento zákrok je udělována pouze na konkrétní zvíře – nikoli plošně na stáj nebo hospodářství)
    - ▶ Dtto
  - ▶ Záznamy o zákrocích jsou vedeny
    - ▶ Kde – např. evidence léčení, deník telení, karta zvířete

POPIS PODNIKU - POKRAČOVÁNÍ

- ▶ Na farmě JE – NENÍ užívána nepasená stáj
  - ▶ Je nahlášena kontrolní organizaci
  - ▶ Mají nepsaná zvířata k dispozici výběh
- ▶ Na farmě JE – NENÍ provozován výkrm skotu
  - ▶ Jakým způsobem, jsou zvířata pasena, pokud ne – mají odpovídající výběh?
- ▶ JE – NENÍ využívána mechanizace jiných podnikatelů
  - ▶ Pokud ano – od KONV – jak je zajištěno čištění mechanice a evidence o něm
- ▶ Poskytují své služby
  - ▶ Pokud ano – do KONV – jak je zajištěno čištění mechanice a evidence o něm
- ▶ Vstupní , výstupní a účetní doklady aktuálního roku
  - ▶ Jsou uloženy na farmě nebo u účetní firmy
- ▶ Využití dalších výjimek
  - ▶ Jaké – doklady (nejčastěji výjimky na povolení konvenčního nemořené osiva)

POPIS PODNIKU – SPECIFIKA PRO CHOVATELE VČEL

- ▶ Umístění včelstev (vyznačení na mapě,)
- ▶ Použitý materiál na úly převážně z přírodních materiálů, původ vosku pro nové podkladové plásty pouze z EZ
- ▶ Ochrana rámků, úlů, plástů před škůdci – jen povolené přípravky, fyzikální ošetření (pára, plamen)
- ▶ Původ včelstev, ošetřování a krmení včelstev včetně umělé výživy
- ▶ Evidence o léčení, varoáza – pouze kys. Mravenční, mléčná, octová, šfavelová, menthol, thymol, aukalyptol, kafr, - pokud jiná chemie – pak izolace včelínů + výměna vosku
- ▶ Evidence o odstranění nástavků, sejmutí medníku, vytáčení medu, množství získaného medu, vosku, propolisu, mateří kašičky, atd.
- ▶ Ponechání na konci produkčního období v úlech dostatečné zásoby medu a pylu pro přezimování nebo umělá výživa med, cukr, cukrový sirup z EZ

POPIS PODNIKU – VLASTNÍ KONTROLNÍ OPATŘENÍ k zajištění plnění legislativních předpisů pro EZ

- ▶ Kontrola rostlin a jejich produktů
  - ▶ Průběžně v době vegetace
  - ▶ Posouzení zdravotního stavu porostu, zaplevelenost, potřebu agrotechnických opatření
  - ▶ Hnojení – dle plánu nebo na základě zjištěné potřeby v průběhu vegetace a sklizně
  - ▶ Použití osiv – přednostně BIO nebo farmářské, pokud není dostupné – musí být výjimka UKZUZ na použití KONV. (nemořeného)
  - ▶ Vedení záznamů
    - ▶ Osevní postup
    - ▶ O sklizni, pastvě, produkci
    - ▶ Evidence o hnojení
    - ▶ Evidence o použití přípravků na ochranu rostlin
    - ▶ Evidence o čištění strojů (v případě použití z nebo do KONV)

POPIS PODNIKU – VLASTNÍ KONTROLNÍ OPATŘENÍ k zajištění plnění legislativních předpisů pro EZ

- Kontrola chovů zvířat
  - Provádím nejméně jednou denně, samostatně ustájená telata 2x denně
  - Sleduji
    - zdravotní a výživný stav,
    - značení zvířat,
    - množství a kvalitu podávaného krmiva
    - Neporušenost ohrad, větrání a čistotu ve stájích, podestýlku
    - Pokud budu nakupovat zvířata z KONV – pak v souladu s legislativou
  - Vedu záznamy
    - Stavby zvířat, úhyny zvířat
    - O krmení včetně složen íminerálních lizů
    - O léčení zvířat
    - O nákupu a prodeji zvířat
    - O úklidu, čištění a desinfekci stájí nebo přístřešku
- Na přepravu zvířat – pouze způsobilý pro přepravu hospodářských zvířat

POPIS PODNIKU – VLASTNÍ KONTROLNÍ OPATŘENÍ k zajištění plnění legislativních předpisů pro EZ

- **Kontrola skladů**
  - Kvalita uskladněných produktů, poškozování produktů škůdci, povětrnost.vlivy
  - Plnění protipožárních a bezpečnostních opatření
  - Vedení skladové evidence a evidence o čištění skladu
  - Značení jednotlivých produktů
- **Kontrola vstupů**
  - produktů či surovin zemědělského původu a minerálních a doplňkových krmiv
  - Posouzení, zda je složení ve shodě s legislativou
    - Průvodní doklad
    - Označení na obale vč. Kódu kontrolní organizace, , platnost certifikátu
    - Požadovaná kvalita, složení, množství + neporušenost obalu
    - Uvedu záznam na účetním dokladu
- **Kontrola při prodeji**
  - Množství a kvalita produktu
  - Úplnost průvodních dokladů (kód kontrolní organizace, kopie platného certifikátu)
  - V případě prodeje živých zvířat – zajistím naplnění podmínek pro přepravu odběratelem

POPIS PODNIKU – VLASTNÍ KONTROLNÍ OPATŘENÍ k zajištění plnění legislativních předpisů pro EZ

- ▶ Pokud zjistím **podezření na nesoulad s legislativními předpisy**:
  - ▶ Oznámím tuto skutečnost okamžitě na příslušnou kontrolní organizaci případně na Mze –odbor ekologie
  - ▶ A postupuji v souladu s pokyny těchto organizací
- ▶ Pokud **se podezření potvrdí**
  - ▶ Vyrozumím o této situaci odběratele
  - ▶ Zajistím odstranění označení s odkazem na ekologickou produkci
  - ▶ Přijímám další potřebná bezpečnostní opatření, aby nedošlo k opakování tohoto nesouladu
  - ▶ O zjištěném stavu provedu záznam

POPIS PODNIKU – VLASTNÍ KONTROLNÍ OPATŘENÍ k zajištění plnění legislativních předpisů pro EZ

- ▶ Bezpečnost krmiv a produktů určených k výrobě biopotravin
  - ▶ Zajišťuji v souladu s legislativou tak, aby nedošlo ke kontaminaci nepovolenými látkami
- ▶ Oznámení změn
  - ▶ Provedu kontrolní organizaci bez zbytečného odkladu – např. navýšení výměry obhospodařovaných pozemků, zařazení nového druhu zvířat, přidělení nového čísla hospodářství, zařazení nové hospodářské budovy, změna kontaktních údajů
- ▶ Záznamy
  - ▶ O zvířatech, produkci, hnojení, použití POR, výrobě krmiv a krmení zvířat, skladová evidence, účetní doklady, doklady o udělených výjimkách – budu mít k dispozici na farmě
  - ▶ Záznamu budu uchovávat po dobu 5 let – evidenci o hnojení a POR 10 let

CHCI SE STÁT VÝROBCEM/DISTRIBUTOREM BIOPOTRAVIN, BIOPRODUKTŮ

- V ČR jsou zákon č. 242/2000 Sb. a nařízení Rady (ES) č. 834/2007 platnými právními předpisy pro ekologické zemědělství (EZ).
- Český zákon ukládá za povinnost osobám, které chtějí podnikat v EZ se registrovat u Ministerstva zemědělství ČR (MZe).
  - Požádat jednu z kontrolních organizací o vstupní kontrolu (žádost o zařazení do EZ, smlouva o certifikaci EZ)
- Po provedené vstupní kontrole podnikatel podá žádost o registraci na MZe, jejíž nedílnou součástí je hodnocení vstupní inspekce zasílané na MZe kontrolní organizací KEZ o.p.s. Žádost o registraci na MZe nepodléhá správnímu poplatku.
- Vzhledem k tomu, že u výroby biopotravin/bioproduktů a distribuce není přechodné období, může kontrolní organizace provést bezprostředně po registraci výrobce/distributora na MZe certifikaci podle požadavků klienta.

POPIS PROVOZOVNY A VLASTNÍ KONTROLNÍ A BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ

- Základní identifikační údaje
  - Název, adresa, IČ
- Předmět činnosti
  - Musí být uveden v živnostenském listě nebo ve výpisu z obchodního rejstříku
- Kde je podnikatel registrován
  - Dle předmětu činnosti – SZPI, SVS, ÚKZÚZ
- Plán budov a skladů, tok surovin
- Proškolení zaměstnanců – včetně záznamu o školení
- Využívané technologické zařízení

POPIS PROVOZOVNY A VLASTNÍ KONTROLNÍ A BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ

- ▶ Složení výrobků
  - ▶ Předložení faktur a certifikátů od dodavatelů surovin
- ▶ Označování produkce
  - ▶ Návrhy etiket budou vždy v souladu s legislativními předpisy, doporučeno předem konzultovat s kontrolní organizací
- ▶ Evidence o druhu a množství vyrobených produktů / výrobků s odkazem na ekologické zemědělství
- ▶ Skladování
  - ▶ Sklad příjmu surovin,
  - ▶ Sklad hotových výrobků
- ▶ Využití subdodavatelů (smluvní zpracovatel)
  - ▶ Smlouva a podmínka podřídit se kontrolnímu režimu

POPIS PROVOZOVNY A VLASTNÍ KONTROLNÍ A BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ

- Čištění a dezinfekce
  - Sklady, technologická zařízení
  - Vedení záznamů, zodpovědné osoby
- Doprava surovin
  - Do provozovny a hotových produktů/výrobků - v souladu s platnou legislativou
- Zajištění dohledatelnosti toku surovin
  - Musí být na všech stupních výroby
- Popis provozovny může být samostatným dokumentem nebo součástí HACCP, ISO systému jakosti nebo vlastních zpracovatelských postupů

Žádost o certifikaci ekologického výrobku / biopotraviny

- ▶ Název podniku
- ▶ Označení provozovny
- ▶ Obchodní název výrobku
- ▶ Předpokládaná roční produkce, na kterou požadují certifikát
- ▶ Plánované datum zahájení výroby / uvádění do oběhu
- ▶ Složení výrobku (receptura)
  - ▶ Suroviny zemědělského původu pocházející z ekologického zemědělství BIO nebo přechodného období PO
    - ▶ Původ suroviny BIO/PO
    - ▶ % ve výrobku
  - ▶ Suroviny zemědělského původu nepocházející z ekologického zemědělství
    - ▶ % ve výrobku
  - ▶ Seznam nezemědělských surovin
    - ▶ Pomocných a přídatných látek, doplňkových látek apod

Mýty a nepravdy o ekologickém zemědělství

- ▶ **Je jedno, jestli je mléko od biokrávy či nikoli**, není v tom žádný rozdíl, biomléko není ani výživnější ani zdravější než mléko konvenční
  - ▶ Rozbory prokázaly, že **biomléko** oproti konvenčnímu mléku **obsahuje více**:
    - ▶ Vitaminu E – až o 50%
      - ▶ Prevence stárnutí, některých druhů rakoviny, snižuje pravděpodobnost vzniku trombózy
    - ▶ Vitaminu A – až o 75%
      - ▶ Prevence očních chorob
    - ▶ Omega-3 mastných kyselin – až o 68%
      - ▶ Ochranný účinek při onemocnění srdce
    - ▶ CLA – až o 500%
      - ▶ Chrání před rakovinou, zabraňuje vzniku obezity
  - ▶ Vysoká **nepravděpodobnost výskytu reziduí** chemických pesticidů, antibiotik, hormonů, stimulátorů růstu a jiných chemoterapeutik.

Mýty a nepravdy o ekologickém zemědělství

- ▶ **Bioprodukty se** během pěstování a skladování **nemohou ošetřovat fungicidy**, proto **jsou plné plísní** a zejména jejich škodlivých zplodin – **mykotoxinů**
  - ▶ Rozbory ukazují, že rozdíly v obsahu mykotoxinů mezi konvenčně a ekologicky pěstovanými plodinami žádné nejsou
  - ▶ Většina mykotoxinů se tvoří při špatném skladování – ne při pěstování
  - ▶ Místo fungicidů se v EZ používají preventivní opatření (osevní postupy, probiotika)
  - ▶ V EZ se nepoužívají dusíkatá hnojiva a proto mají rostlinky pevnější buněčné stěny, které jsou odolnější vůči plísním.
  - ▶ Konzumace biopotravin nevede k e zvýšenému riziku kontaminace mykotoxiny – výsledek šetření FAO (Organizace pro výživu a zemědělství)

Mýty a nepravdy o ekologickém zemědělství

- ▶ **Ekologičtí zemědělci neléčí hospodářská zvířata, a proto je ekologické zemědělství zdrojem parazitů přenosných na člověka**
  - ▶ Ekologové léčí svá zvířata, ale **na prvním místě je prevence**
    - ▶ Správné ošetření pastevních porostů
    - ▶ Střídání pastevních areálů
    - ▶ Hygiena chovného prostředí
    - ▶ Pravidelné sledování a odčervování zvířat
    - ▶ V případě onemocnění zvířete se dává přednost přírodním lékům, ale pokud je to nezbytné, pak se musí přikročit k razantní léčbě – v žádném případě nesmí zvířata strádat.
  - ▶ **Při zpracování živočišné produkce** - veškeré živočišné produkty určené pro lidskou spotřebu **podléhají státnímu kontrolnímu veterinárnímu doзору.**
    - ▶ Důležité je věnovat pozornost kuchyňské úpravě – bez ohledu zda se jedná o bio či konvenční živočišné produkty – při špatném skladování či nevhodné úpravě se mohou u všech produktů namnožit nežádoucí patogeny

Mýty a nepravdy o ekologickém zemědělství

- ▶ **V ekologickém zemědělství se hnojí močůvkou a hnojem, proto jsou bioprodukty hygienicky rizikové a způsobují nákazy (EHEC)**
  - ▶ EHEC (entero-hemoragická Escherichia coli) – způsobuje vážný průjem, ale není specifikem ekologického zemědělství – setkáváme se s ní u veškeré živočišné produkce
  - ▶ **Pro ekologické i konvenční zemědělství platí shodná preventivní opatření:**
    - ▶ Neaplikujeme čerstvý hnůj, kejdu nebo močůvku po vysetí nebo sázení
    - ▶ Hnůj by se měl kompostovat alespoň 4 měsíců
    - ▶ Doporučuje se 4 měsíců ochranná lhůta mezi aplikací kejdy nebo čerstvého hnoje a sázením, setím zeleniny s krátkou vegetační dobou

Mýty a nepravdy o ekologickém zemědělství

- ▶ Ekologie je jen módní pojem a nemá žádný význam v produkci potravin v dnešním beztak již zničeném prostředí
  - ▶ Ekologické zemědělství má vědecky prokázaný pozitivní vliv na biologickou diverzitu – v EZ je prokazatelně:
    - ▶ **Až 6x vyšší obsah organického materiálu** v půdě
    - ▶ Vyšší mikrobiální aktivita a až **o 50% více žížal** v půdě
    - ▶ **Až 2x větší počet** a větší diverzita **hmyzích predátorů**
    - ▶ **Větší počet** druhů **bylin** a ohrožených druhů plevelů
    - ▶ **2-3x větší počet ptáků** a vyšší počet druhů ptáků
    - ▶ **Až o 50% vyšší hojnost skupin organismů** a o 30% vyšší bohatost druhů
    - ▶ Vyšší kvalita krajiny

Mýty a nepravdy o ekologickém zemědělství

- ▶ **Biopotraviny nejsou zdravější, rozdíly v kvalitě nejsou, používání pesticidů je naprosto bezpečné, biokvalita neexistuje.**
  - ▶ Srovnávací studie ukazují, že biopotraviny mají ve srovnání s konvenčními zpravidla:
    - ▶ Vyšší obsah vitamínů, enzymů, minerálů, antioxidantů, prospěšných mastných kyselin, bílkovin
    - ▶ Lepší biologickou kvalitu (složení)
    - ▶ Lepší senzorické a skladovací vlastnosti
    - ▶ Nižší obsah mykotoxinů a nitrátů.
    - ▶ Neobsahují cizí chemické látky
    - ▶ Neobsahují geneticky modifikované organismy
    - ▶ Neobsahují rezidua pesticidů
    - ▶ Zvířata vykazují větší odolnost vůči chorobám a větší využitelnost krmiv
    - ▶ Pokusy se zvířaty prokázaly, že zvířata dávají přednost bioproduktům před konvenčními

Vliv používání pesticidů na lidskou populaci - poznatky vědeckých studií

- ▶ Plodnost mužů v západní Evropě se snižuje (muži konzumující bio v Dánsku a ve Švédsku měli dvojnásobný počet spermií, než ostatní)
- ▶ Švédští zemědělci, kteří používají pesticidy obsahující fenoxykyseliny, přenášejí na své děti genetické riziko zvýšené výskytu rakoviny lymfatických uzlin, leukemie a nádoru mozku
- ▶ Zbytky pesticidů mohou i v malých dávkách, které nejsou nebezpečné pro dospělá zvířata, vyvolat trvalé změny v chování a nervovém systému u právě narozených myší.
- ▶ I nízké koncentrace povolených insekticidů mohou negativně ovlivnit rostoucí mozek dítěte v prenatálním období a těsně po narození.
- ▶ Rezidua regulátorů růstu CCC používaného v obilninách se může podílet na vzniku rakoviny varlat
- ▶ Novozélandský pokus s 20 tis. ovcei prokázal abnormální výskyt karcinomu tenkého střeva u zvířat z pastvin ošetřených herbicidy obsahující fenoxi- a pikolinovou kyselinu (běžně používaný pesticid Lontrel)

DĚKUJI ZA POZORNOST

Ing. Hana Řehořková

www.biofarma-pod-hajkem.cz

Bio-klub@volny.cz

Tel. 487 989 076

